

OBSAH

Předmluva	5
Dělení knihy	6
Seznam nejdůležitějších zkratk	7
Úvod: Myšlenkový základ 001. — Slovní základ 002. — Významové skupiny 003. — Přípony 004. — Předpony 005. — Skládání 006. — Některé zvláštní způsoby 007. — Změny jen významu nebo jen formy 008. — Sousloví 009. — Slovní základ a změny jeho podoby 010. — Hláskové změny (alternace) 011. — Produktivnost a neproduktivnost 012. — Slovní čeleď 013	8–25
Rozdělení nauky o tvoření slov 02	25
Oddíl první	
TVOŘENÍ PODSTATNÝCH JMEN 1–3	26–110
Přehled 10	26
*A. PŘÍPONAMI 1	26–90
I. Jména lidí 11	26–37
A. Ze sloves (jména činitelská)	27–29
1. -tel 1111. — 2. -č 1112. — 3. -ce 1113. — 4. -ec 1114. — 5. -čí(k) 1115, 1116. — 6. -l(ek) 1117. — 7. -lík 1118. — 8. -oun 9. -out 1119. — 10. Jiné přípony 112. — Poznámky 113	
B. Z podstatných jmen	30–34
Jména podle zaměstnání (jména konatelská): 1. -ář atd. 1141–1144.	
2. -ník 1145. — 3. -ista 1146. — 4. Jiné přípony 1147	30–31
Jména podle původu a příslušnosti:	32–34
a) místní (původ, bydliště): 1. -an 1151. — 2. -ák 1152. — 3. -ec 1153.	
4. Jiné 1154–1158	
b) společenské: 1. -ník 1161. — 2. -ovec 1162. — 3. Jiné 1163–1169	
C. Z přídavných jmen (jména nositelů vlastnosti)	34–36
1. -(n)ík 1171. — 2. -ec 1172. — 3. Jiné 1173. — 4. Přípony většinou pejorativní 1174–1179. — 5. Substantivizace adjektiv 118	
D. Jiné tvoření jmen lidí 1191	36
Odvozování ze jmen lidí 1192	36–37
II. Jména zvířat 12	37–40
A. Původ jmen zvířat 121	37
B. Formální stránka: z adjektiv 122, ze substantiv 123, ze sloves 124	37–38
C. Počnety pojmenování 125	38
Odvozování ze jmen zvířat. — Frekvence jednotlivých typů 129	39–40

III. Jména prostředků 13	40—48
<i>A. Prostředky 131</i>	40
<i>B. Původ jmen prostředků 132</i>	41
<i>C. Odvozování jmen prostředků 133</i>	41—43
<i>D. Jednotlivé typy 134—138</i>	43—48
1. -dlo 1341. — 2. -ník, -nice 1342, 1343. — 3. -č 1344. — 4. -čka 1345.	
5. -ec 1346. — 6. -tko 1347. — 7. a, b -ák 1348, 1349. — 8. -áč 1350.	
9. -ka 1351. — 10. -ice 1352. — 11. -lo, -slo, -sle 1353—1355. — 12.	
-ivo 1356. — 13. -ek 1357. — 14. -iště 1358. — 15. Substantiv. adjek-	
tiva 1361. — 16. Dějová jména 1363. — 17. Jména výsledků děje	
1364—1366. — 18. -ina 137. — 19. Cizí přípony 138	
<i>Odvozování ze jmen prostředků 139</i>	48
IV. Jména míst 14	48—53
<i>A. Jména míst vzniklých lidskou činností</i>	49—51
1. -na apod. 1411—1414. — 2. -iště 142. — 3. -inec, -in 143. — 4.	
-ník, -nice, -ka 144.	
<i>B. Jména přirozených míst 147</i>	51—52
1. -ina 1471. — 2. Předpona: -i/-ek 1471—1473. — 3. -mo 1474	
<i>C. Jména relativních pojmů místních 148</i>	52
1. -ek 1481. — 2. -í 1482	
<i>Odvozování ze jmen míst 149</i>	52—53
V. Jména jiných věcí 15	53—61
1. Časové pojmy 151. — 2. Nebeská tělesa; přírodní jevy a úkazy	
152. — 3. Nerosty 153. — 4. Rostliny 154. — 5. Části těla 1551—1553.	
6. Nemoci 1554—1559. — 7. Hmoty (materiál): -ina, -ovina 156.	
8. Pokrmy a nápoje 157. — 9. Dávky a poplatky 1581. — 10. Práv-	
nické pojmy 1582. — 11. Řeč a písmo: AA. Jazyky 1583. — BB.	
Knihy, časopisy a sešity 1584. — CC. Mluvnické pojmy 1585.	
12. Vědní obory 1586	
<i>Odvozování ze jmen věcí 159</i>	60—61
VI. Jména vlastností 16	61—65
1. -ost 161. — 2. -ství(-ctví) 162. — 3. -ina 163. — 4. -o 1641. — 5.	
„červen“ 1645. — 6. -e, -ka 165. — 7. -oba 1661. — 8. -ota 1665.	
9. -í 1671. — 10. -da 1675. — 11. Některé přípony cizí 168	
VII. Jména dějů a jejich výsledků 17	65—76
VII. A. Jména dějů (nomina actionis) 170—177	65—74
1. Podstatná jména slovesná 171. — 2. -ná 1715. — 3. -ba 172.	
4.—7. Bez přípony 173: AA. Podoba základního kmene 1731—1735.	
BB. Jednotlivé typy: 4. „sad“ 1736. — 5. „sada“ 1737. — 6. „saze“	
1738. — 7. „zповěd“ 1739. — 8. -ka 174. — 9. -ice 1751. — 10. -čka	
1752. — 11. -ot 1753. — 12. -t 1761. — 13. -tva, -tba 1762, 1763.	
14. -ch 1764. — 15. -ota 1765. — 16. -seň, -zeň 1766, 1767. — 17.	
-ež 1768. — 18. -ák 1769. — 19. Některé přípony cizí 177	
VII. B. Jména výsledků děje (nomina acti) 178	74—76
20. -ek 1781. — 21. -ec 1782. — 22. -ina 1783	

VIII. Obměny významu 18	76–90
VIII. A. Přechýlená jména 181, 182	77–79
<i>AA. Ženy podle povolání, příslušnosti, vlastnosti</i>	77–78
<i>(I) Základem substantivum prvotní nebo přejaté 1811, 1812</i>	
1. -yně. – 2. -ka. – 3. -ice. – 4. -(ov)na. – 5. -ová. – 6. U křestních jmen	
<i>(II) Základem substantivum odvozené 1813–1816</i>	
1. -ice. – 2. -kyně. – 3.-ovna. – 4. -ka	
<i>BB. Manželky a dcery</i>	78–79
1. -ová 1817. – 2. -ice, -ka 1818. – 3. -esa 1819	
<i>CC. Samice</i>	79
-ice 1821, -ka 1822.	
<i>Poznámky:</i> 1. Zpodstatnělá adjektiva 1823. – 2. Feminina nepřechýlená 1824. – 3. Tvoření maskulin 1825	79
VIII. B. Jména mláďat a potomků 183	79–80
1. -ě/-e 1831. – 2. -ic 1832	
VIII. C. Jména hromadná (kolektiva) 184	81–82
1. -stvo 1841. – 2. -(ov)í 1842. – 3. -ina 1843. – 4. Jiné přípony 1844–1845. – Poznámky 1846–1847	
VIII. D. Jména zdobnělá, zveličelá, lichotná a hanlivá	82–90
(deminutiva, augmentativa, laudativa, pejorativa) 185–189	
<i>AA. Přehled významů 185</i>	82–84
<i>BB. Přípony 186–188</i>	84–89
Přehled 1860. – 1. -ek, -ka, -ko 1861–1863. – 2. -ík, -ice 1864, 1865. – 3. -ec, -ce, -ce 1866–1868. – 4. -ina 1869. – 5. Přípony navzájem složené 187. – 6. -oušek, -uška, -ouško; -áček 1881 až 1884. – 7. -isko, -iště 1885. – 8. -izna 1886. – 9. -ák, -an 1887. 10. Jiné tvoření 1888. – Poznámky 1889	
<i>CC. Domácká podstatná jména (hypokoristika) 189</i>	89–90
(1) Zdrobňování 1891. – (2) Zvláštní způsoby 1892–1894	
*B. PŘEDPONAMI 2	91–96
I. Ze slov s předponami 21	91
II. Z předložkových pádů 22–24	92–93
1. Prosté zpodstatnění 22. – 2. Podst. jméno v 1. p.: nad-, pod-, před-, mezi-, místo-, proti- 23. – 3. Přípony 1. -í, 2. -ek, 3. -ník; 4. bez přípony 24	
III. Z podstatných jmen 25–27	93–96
<i>A. Kvantitativní předpony 25</i>	
<i>AA. Zesilující:</i> 1. arci- 251. – 2. vel(e)- 252. – 3. pra- 253. – 4. pře- 254. – <i>BB. Zeslabující:</i> 5. pa- 255. – 6. při- 256. – 7. leda-, lži- apod. 257 – <i>CC. Rušící:</i> 8. ne- 258. – 9. bez- 259	
<i>B. sou-, spolu- 26</i>	
<i>C. Předložkové předpony s významem místním a časovým</i>	27–28.

*C. PODSTATNÁ JMÉNA SLOŽENÁ 30–36 97–100

Přehled 30. — 1. „Dřevokaz“ 31. — 2. „Černozem“ 32. — 3. „Kazimír“ 33. — 4. a. „Čtvrtlán“ 341. — 4. b. „Dvojspolek“ 342. — 5. „Samouk“ 351. — 6. „Baltoslované“ 352. — 7. „Zeměžluč“ 353.
8. Jiné typy 36

*D. PODSTATNÁ JMÉNA JINAK TVOŘENÁ 37 101–102

1.–6. viz 007. — 7. Sousloví 377.

Přídavek: Tvoření vlastních jmen 38; příjmení 385 102–106

Abecední seznam substantivních typů 39 106–110

Oddíl druhý:

TVOŘENÍ PŘÍDAVNÝCH JMEN 4–6 111–149

Přehled 40 111

I. Z PODSTATNÝCH JMEN 4 111–126

A. PŘÍPONAMI 41–43 111–124

Přehled 41 111–112

1. Vztah 42–45 112–121

(A) *K životným*: AA. *K jedinci*: 1. -ův 421. — 2. -in 422 112–116

BB. *K druhu*: 3. -ský(-cký) 423. — 4. -í, -čí 424, 425

(B) *K věcným a abstraktním*:

AA. *Obecné typy 43*: 1. -ový 431. — 2. -ný 432. — 3. -ní 433 116–119

BB. *Zvláštní typy 44*: 4. Chemické sloučeniny 441–448. — 5. -ěný 449 119–120

(C) *K místním 45*: 1. -ský(-cký) 451. — 2. -ní 452 120–121

2. Podobnost 46 121–122

1. -ovitý 461. — 2. -atý, -ovatý, -natý, -itý, -istý 462–466. — 3. -avý 468. — 4. -ový 469

3. Charakteristika vnějším znakem 47 122–123

1. -atý, -ovatý, -natý, -itý, -ovitý, -istý 471–475. — 2. -avý, -lavý, -ivý 477–479

4. Charakteristika vnitřním znakem 48 123–124

1. -ivý, -livý 481, 482. — 2. -ný 483. — 3. -oucí 484

B. PŘEDPONAMI (z předložkových pádů) 491 124

C. SKLÁDÁNÍM 492–494 125–126

1. „Černovlasý“ 492. — 2. „Svatováclavský“ 493. — 3. „Pražsko-
duchcovský“ 494

II. Z PŘÍDAVNÝCH JMEN 5	127–134
A. PŘÍPONAMI 51–52	127–130
(I.) Komparativy: -ejší, -ější, -ší, -í. – Rejstřík komparativů 51	127–129
(II.) Zdrobňující, citově obměňující a zesilující 52–53	129–130
<i>AA. Věcně zdrobňující (zeslabující)</i>	
1. -avý 521. – 2. na--lý, za--lý, při--lý 522–524	
<i>BB. Citově obměňující</i>	
1. -ičký, -oučký, -ínký, -ounký 525–528. – 2. při--lý, ob--lý 529	
<i>CC. Zesilující (intenzifikující): -ánský 53</i>	
B. PŘEDPONAMI 54	131–132
(I.) Kvantitativní předpony 541–547	
<i>AA. Zesilující: 1. nej- 541. – 2. pra- 542. – 3. pře- 543. – Poznámky 544</i>	
<i>BB. Zeslabující: 4. pa- 545. – Poznámka 546</i>	
<i>CC. Záporné: 5. ne- 547</i>	
(II.) Ostatní předpony 548	
C. SKLÁDÁNÍM 55–58	132–134
1. „Černobílý“ 55. – 2. „Hnědočerný, hněděčerný“ 56. – 3. „Divuplný“ 57. – Poznámky 58	
III. ZE SLOVES 6	134–149
A. PŘÍPONAMI 60–64	134–142
Přehled 60.	134–135
1. -cí (hojící) 611. – 2. -ný (běžný) 612. – 3. -atý, -utý, -utný 613.	
4. -ný (hojený), -tý 614, 615. – 5. -avý, -ivý 621, 622. – 6. -ný (bojovný), -ačný 623. – 7. -telný 624. – 8. -ný (nedobytný) 625.	
9. -cí (hojící) 631. – 10. -ný (děkovný) 632. – 11. -(v)ší 641.	
12. -lý 642. – 13. -ný (vyhojený), -tý 643, 644. – Poznámka o adjektivě na -ný. – 14. -itý 645. – 15. -mý 646. – 16. -í 647.	
17. Jiné přípony 648	
B. PŘEDPONAMI 65–67	142–143
1. Ze sloves s předponami 65. – 2. Ze sloves určených příslovci 66. – 3. Předponami sou-, spolu- 67	
C. SKLÁDÁNÍM 68	143–144
1. „Divotvorný“ 681. – 2. „Samočinný“ 682	
IV. Z PŘÍSLOVCÍ 69	144
1. -ní 691. – 2. -ejší 692. – 3. -ný 693. – 4. -mý 694	
V. DODATKY	144–149
A. ADJEKTIVNÍ SOUSLOVÍ 695	144–145
B. PŘEJÍMÁNÍ CIZÍCH ADJEKTIV 696	145–146
1. -ní. – 2. -ický. – 3. -ový. – 4. -ný. – 5. Nesklonná.	
<i>Odvozování z přídavných jmen 698</i>	146–148
<i>Abecední seznam adjektivních typů 699</i>	148–149

Oddíl třetí	
TVOŘENÍ SLOVES 7-8	150-185
Úvod (složená slovesa, sousloví, odvozování, vzory, měkčení) 70	150-151
I. Z PODSTATNÝCH JMEN 71-75	152-156
1. Vztahy 711. - 2. Formální stránka 712, 713	
A. DOPLŇKOVÁ VAZBA 72	153
AA. <i>Cinnost, stav</i> : 1. „Sedlačit“ 721. - 2. „Skotačit“ 722	
BB. <i>Změna stavu</i> : 1. „(Z)otročit“ 725. - 2. „(Z)bláznit se“ 726	
B. PŘÍSLOVEČNÁ VAZBA 73	153-154
AA. <i>Místa</i> : 1. „Trůnit“ 731. - 2. „Křižovat“ 732	
BB. <i>Času</i> 733. - CC. <i>Způsobu</i> 734. - DD. <i>Příčinnosti</i> 735	
C. PŘEDMĚTNÁ VAZBA 74, 75	154-156
AA. <i>Předmět vnější</i> 74	154
1. „Kosit“ 741. - 2. „Ozbrojit, odzbrojit“ 742. - 3. „Mamonit“ 743.	
BB. <i>Předmět vnitřní</i> 75	154-156
a) <i>Výsledek děje</i>	
aa) <i>Konkrétně</i> : 1. „Zdíť“ 751. - 2. „Zahrotit“ 752	
bb) <i>Abstraktně</i> : 3. „Silit“ 753. - 4. „Strašit“ 754. - 5. „Smřít“ 755. - 6. „Básnit“ 756	
b) <i>Obsah děje</i> : 7. „Záfit“ 757. - 8. „Žíznit“ 758	
Dodatek. Tvoření ze zájmen 759	156
II. Z PŘÍDAVNÝCH JMEN 76-79	156-158
Vztahy 76	
A. „STÁVAT SE NĚJAKÝM“ (počínavá, inchoativní) 77	
1. „Bohatnout“ 771. - 2. „Bohatět“ 772. - 3. „Černat“ 773	
B. „ČINIT NĚJAKÝM“ (faktitivní) 78	
4. „Bohatit“	
C. „BÝT NĚJAKÝ, JEVIT SE NĚJAKÝM“ 79	
III. ZE SLOVES 81-88	158-183
Úvod: (I) Vid a způsob slovesného děje 801, poznámky 802	158-159
(II) Prostředky tvoření sloves ze sloves 803	159
A. PŘÍPONAMI 81	160-164
(I) <i>Opětovací (iterativa)</i>	160-162
AA. <i>Stránka formální</i>	160-161
1. „Kupovat“ 811. - 2. „Vrhat“ 812. - 3. „Sázet“ 813. - 4. „Nosit“ 814	
BB. <i>Stránka významová</i> 815	161-162

(II) <i>Opakovací</i> (frekventativa)	162–163
„Sedávat“ 816	
(III) <i>Okamžitá</i> (momentánní)	163
„Vrhnout“ 817	
(IV) <i>Zdrobnělá</i> (deminutivní) 818	164
(V) <i>Úsilná</i> (intenzivní) 819	164
(VI) <i>Účinná</i> (kauzativní) 8195	164

B. PŘEDPONAMI 82–88 165–183

Přehled 820 165

(I) *Formální stránka* 82 165–166

1. Předpony. — 2. Kvantita předpon. — 3. Kvantita kmene. — 4. Vokalizace. — 5. Hromadění předpon. — 6. Frekvence

(II) *Významová stránka* 83–88 167–183

Přehled 830 167

AA. *Vlastní význam předpon* 83–86 167–177

a) Přehled 831 167

b) Prvotní místní význam 832 167–169

c) Místní, přenesený, způsobový a časový význam 84–86 169–177

1. do- 841. — 2. na- 842. — 3. nad- 843. — 4. o- 844. — 5. ob- 845.

6. od- 846. — 7. po- 847. — 8. pod- 848. — 9. pro- 849. — 10. pře-

850. — 11. před- 851. — 12. při- 852. — 13. roz- 853. — 14. s- 854.

15. u- 855. — 16. v- 856. — 17. vy- 857. — 18. vz- 858. — 19. z- 859.

20. za- 860. — 21. ne- 861

BB. *Změny vidu a způsobu slovesného děje* 87 177–182

1. Dokonavost (perfektivnost) 871–873 177–179

(A) (1) Trvací 871. — (2) Opětovací 872. — (3) Opakovací 8725 177–179

(B) Zdokonavující význam 8731 179

(C) Imperfektiva tantum 8732 179

2. Podílnost (distributivnost) 874 180

3.–5. Fázovost 180

3. Počínací (ingresivní) 875 180–181

4. Končící (finitivní) 876 181

5. Omezovací (terminativní) 877 181

6.–7. Míra děje 181–182

6. Malá míra, částečnost 878 181–182

7. Velká míra 879 182

CC. *Změny vazby* 88 183

IV. Z PŘÍSLOVCÍ A CITOSLOVCÍ 89 183–184

A. Z PŘÍSLOVCÍ 891 183

B. Z CITOSLOVCÍ 183–184

AA. Náladových a volních 892. — BB. Zvukomalebých 893

Odvozování ze sloves 899 184–185

Oddíl čtvrtý

TVORENÍ PŘÍSLOVCÍ 9 186–194

Přehled 90 186

I. Z PODSTATNÝCH JMEN A ZPODSTATNĚLÝCH SLOV 91 186–187

II. Z PŘÍDAVNÝCH JMEN 92	187–188
1. -e/-ě 921. – 2. -e a -o 922, 923. – 3. -sky, -icky 924, 925. – 4. -ky 926	
III. ZE ZÁJMEN (zájmenná příslovce) 93	188–189
IV. ZE SLOVES 94	189–190
V. Z PŘÍSLOVCÍ 95	190–192
A. PŘÍPONAMI	190–191
1. Komparativy 951. – 2. Citově obměňující a zdrobňující 952. 3. Zesilující 953	
B. PŘEDPONAMI	191
1. Z předložkových spojení 954. – 2. S kvantitativními předponami 955	
C. SKLÁDÁNÍM	191–192
1. Zdvojené složeniny 956. – 2. Jiné nevlastní složeniny 957	
VI. PŘÍSLOVEČNÁ SOUSLOVÍ	192–193
A. Z PODSTATNÝCH JMEN 96. – B. Z PŘÍSLOVCÍ 97. – C. Z VĚT 981–983. – D. JINAK 984	
<i>Odvozování z příslovcí</i> 989	193–194
 METODICKÝ PŘÍDAVEK	 194–206
Úvod	194
I. kolo (01–20)	195–200
II. kolo (21–40)	200–201
III. kolo	201
Cvičení	201–206
 VEC NÝ REJSTRÍK	 207–210
 OBSAH	 211–218